

Programsensor rapport for Master i Helsefremmende arbeid og helsepsykologi, 2017.

Fokus i denne Programsensor rapport ligger på vurdering af den overordnede struktur på Master i Helsefremmende arbeid og helsepsykologi, hvor der fokuseres på uddannelsens første to semestre. Der ses på følgende tre områder:

- a. Dimensjoneringa av studentenes arbeidsmengde,
- b. Fremming av studentenes selvstendighet
- c. I hvilken grad er diversity , context, groups, utkantproblematikk, del av de ulike emnene /ivaretatt i emnene?

Baggrundsmateriale

Baggrundsmaterialet for vurderingen består af skriftligt materiale vedrørende studiets 1. og 2. semester: emnebeskrivelser, litteraturlister, timeplan, opgaveformuleringer og eksamensopgaver indgår. Herudover indgår notater fra programsensors besøg i Bergen 15.-16. maj 2017, hvor der blev gennemført to møder ml. programcensur, uddannelsesleder, undervisere og medarbejdere fra Master i Helsefremmende arbeid og helsepsykologi.

Efter aftale med uddannelsesleder vil denne rapport ikke berøre indholdet i kurserne i videnskabsteori og metode. Masterprojektet vil blive behandlet i en senere censorrapport.

1. semester

På uddannelsens første semester gennemfører de studerende to obligatoriske kurser *HEFR 331: Helsefremmende arbeid* (20 sp) og *Haba 301: Vitenskapsteori og metode* (10 sp).

Kurset *HEFR 331* har en omfattende litteraturliste og adskillige mindre prøver. Litteraturlisten er delt i kernelitteratur og anden relevant litteratur, og den indeholder et bredt udsnit af relevant Health Promotion litteratur: grundbøger, antologier, artikler, norske lovtekster og rapporter. Det vurderes, at den anbefalede litteratur kan give en grundig introduktion til feltet og de fire undertemaer: *Helsefremjande arbeid*, *Helsepsykologi*, *Perspektiv på folkehelse*, og *Offentlig helsepolitikk*. Litteraturen kan bredt berøre temaer vedrørende diversitet, kontekster, ulighed, samt forskellige grupper og deres ønsker og behov i forhold til sundhed og sundhedsfremme. Flere tekster inddrager et globalt perspektiv på sundhed og sundhedsfremme. Hvorvidt udkantsproblematikker specifikt er berørt er dog et spørgsmål.

Over halvdelen af de listede titler er engelsksprogede. På mødet fortæller underviserne, at mange studerende er forvirrede og synes der er meget at begynde med. Dette vil nok i høj grad være et vilkår, når man begynder på et nyt studie. Kurset tæller 20 sp. og bør derfor være omfattende. Men i betragtning af, at kurset er de studerendes første, kan der stilles spørgsmålstejn ved antallet af foreslåede titler, ligesom det evt. kunne være en fordel, i det omfang det er muligt, at udskifte engelsksprogede tekster med nordiske. Endelig kunne en prioritering af og/eller kort introduktion til den litteratur, der ikke udgør kernelitteratur, sandsynligvis være en støtte for studerende i forhold til at håndtere arbejdsmængden.

Kurset indeholder samtidig adskillige, kortere prøver: 3 essays og 4 annoteringer, der afslutningsvis samles i en mappe for vurdering. Her ud over har de studerende til opgave at give en mundtlig præsentation. De tre essays er emnemæssigt knyttet til kursets temaer (helsefremmende arbeid, helse psykologi og helsepolitik), og det giver god mening at udprøve de studerendes viden indenfor kursets centrale områder. Træning af de studerendes skrivefærdigheder er nødvendigt og hensigtsmæssigt på dette niveau. Ligeledes er både annoteringer, der består i skriftlig kritik af fire selvvalgte artikler, og mundtlig præsentation hver for sig læringsmæssigt og akademisk relevante discipliner, som studerende på dette niveau bør trænes i. Men samlet set giver litteratur og opgavetæthed indtryk af et kursus med en forholdsvis stor arbejdsmængde, når det gælder at læse og skrive.

Samtidig må mundtlig præsentation og diskussion vurderes som værende en væsentlig akademisk færdighed, der kunne vies mere opmærksomhed på kurset. Således kunne der være læringsmæssige fordele i, enten at samle nogle af de kortere opgaver til en større og mere omfattende opgave, der blev præsenteret til en mundtlig eksamen, eller i at udskifte en eller flere skriftlige opgaver med mundtlige prøver. Mere dialogiske prøveformer end de nuværende kunne inddrages med henblik på styrke de studerendes selvstændighed. Fx i form af, at de studerende præsenterede annoteringer for hinanden og efterfølgende gav opponance på andres præsentation, eller i form af mundtlige præsentationer af et PBL-arbejde med efterfølgende opponance og diskussion. Herved ville prøveformerne varieres, og de studerende ville opøve kompetance i at fremlægge, vurdere og kommentere videnskabeligt arbejde. Undervisernes arbejde med at rette de skriftlige opgaver kunne lettes, hvilket der blev udtrykt ønske om under programsensor mødet.

Kurset i videnskabsteori og metode, der afslutter første semester, prøves endvidere ved en fem dages skriftlig hjemmeopgave. De studerende har således rig lejlighed til at opøve skriftlige akademiske kompetencer.

Den foretrukne arbejdsform på kurset er problemet baseret læring (PBL). PBL udgør en forholdsvis stram rammesætning af lære- og arbejdsprocesser. En støtte for de studerendes træning i at anvende teoretiske perspektiver på Sundhedsfremme arbejde er sandsynligvis nødvendig, da det for mange af nyt at anvende teoretiske begreber. På den anden side er det et spørgsmål om PBL-arbejdet er velegnet til at fremme de studerendes selvstændighed tilstrækkeligt. Balancen mellem behovet for en rammesætning/styring og selvstændigt arbejde er hårfin. Men når underviserne efterlyser en større selvstændighed i de studerendes tilgang til undervisningstemaerne kunne en mere studentestyret arbejdsform måske være en mulighed. Fx i form af, at studerende selv formulerede undersøgelsesspørgsmål til det pågældende tema og arbejdede med dette – evt. i deres sidste essayopgave. Stadig ville en sådan arbejdsform kræve at underviserne var til stede som vejledere/rådgivere for og under de studerendes arbejdsproces.

2. semester

På uddannelsens andet semester gennemføres det obligatoriske kursus *HEFR341: Planlægning, implementering og evaluering* (10 sp), og de studerende kan vælge mellem to valg-kurser, *HEFR 342: Resources to health and well-being*, eller *MABARN 310: Childhood and parenting i diverse contexts*, (begge 10 sp). Underviserne oplyser på program sensor mødet, at alle studerende vælger kurset HEFR342.

Endvidere gennemføres et kursus i videnskabsteori og metode, *Haba302* (10 sp), der også er obligatorisk, men ikke behandles i denne rapport.

HEFR341: Planlægning, implementering og evaluering: Kursets litteraturliste er omfattende og helt overvejende engelsksproget. Kun fire værker er dog udhævet som kernelitteratur. I forhold til en evt. ned-dimensionering af de studerendes arbejdsmængde kunne flere nordiske tekster, samt en prioritering af teksterne, muligvis være støttende. Under programsensor mødet fortalte underviserne, at de havde indtryk af, at mange studerende ikke læste tilstrækkeligt. Hvordan man kan motivere dem til at læse mere er et stort spørgsmål, men erfaringen fra en dansk kontekst¹ viser, at mange studerende desværre har særdeles vanskeligt ved at læse og forstå akademiske tekster på engelsk, i det deres ordforråd er for begrænset.

Litteraturlisten indeholder relativt mange tekster vedr. skolen som setting for HP, en del tekster om hospitalet som setting – mens andre institutionstyper er mere sporadisk repræsenteret. Kun en enkelt tekst fokuserer på arbejdspladsen som setting for Sundhedsfremme, og ingen beskæftiger sig eksplicit med institutioner for ældre eller udsatte grupper i befolkningen. Heller ikke tekster, der omhandler frivillige organisationers (NGO'ers) betydning i forhold til sundhed og Sundhedsfremme er medtaget. På baggrund af litteraturlisten synes ønsket om at styrke de studerendes forståelse af «diversity, context, groups, og utkantproblematikk» at kunne varetages bredere og dermed bedre.

Til gengæld er indført Projektarbejd for masterstudenter i Hefr341, der består af et konkret projektarbejde over en fire ugers periode. Det blev første gang blev gennemført våren 2016. Projektarbejdet forekommer på ovenstående baggrund som et yderst relevant praksisnært og forskningsorienteret undervisningstilbud, med gode potentialer for at fremme de studerendes nysgerrighed og selvstændighed. I projektet indgår samarbejde med frivillige organisationer. Projektarbejdet udprøves ved en poster og en præsentation, hvor repræsentanter fra samarbejdsorganisationen er til stede. Denne afslutning på forløbet er særdeles meningsgivende: Her får de studerende en oplagt lejlighed til at fremlægge deres viden over for den omgivende verden og skabe kontakter til det felt, de senere skal arbejde i.

Underviserne fortæller at de studerende er meget engagerede i arbejdsprocessen, som i det store og hele beskriver alle trin i en forsknings-proces: Henvendelse til informanter, udarbejdelse af samtykke erklæring, etiske overvejelser, gennemførelse af interview og/eller spørgeskema, analyse af empirisk materiale, samt udvalg af relevant litteratur. De studerende har udtrykt ønske om mere af denne slags arbejde.

Samtidig er projektarbejdet dog tydeligt tilrettelagt fra underviserens side; der er fx i det projektmateriale, der udleveres til de studerende allerede fastsat datoer og booket aftaler med de kontaktpersoner, de studerende skal besøge eller interviewe i den valgte praksis-case. Herved "spares" de studerende naturligvis for en del opsøgende arbejde, men netop (dele af) dette arbejde kan også være lærerigt at deltage i. Det at skulle kontakte repræsentanter for organisationer uden for universitetet kræver mod og planlægningsans hos de studerende. Projekt arbejdet kunne med fordel lade de studerende varetage nogle af kontakterne, også med henblik på at forberede dem på det selvstændige, væsentligt mere omfattende, Master projekt på 3. og 4. semester. Dette kunne aflaste underviserne, der fortæller at forberedelserne til forløbet har været meget tidskrævende.

¹ Som underviser på kandidatuddannelsen i Sundhedsfremme og sundhedsstrategier på Roskilde Universitet har jeg erfaret, at studerende kan være en hel dag om at læse en engelsksproget artikel, da de bruger megen tid på at slå ukendte ord op.

På kurset *HEFR 342: Resources to health and well-being* fokuserer kursuslitteraturen helt overvejende på salutogenesisk teori og positiv psykologi. I betragtning af, at kurset tæller 10 studiepoeng, kan det undre, at der ikke findes plads til andre psykologiske retninger, eller til sociologisk orienterede teorier, der kan belyse ressourcer for sundhed på et mere materielt/sociologisk grundlag. Salutogenesisk teori og positiv psykologi må ses som centrale for Sundhedsfremme feltet, og teorierne introduceres da også på 1. semester. Men andre psykologiske retninger kan med fordel supplere og nuancere dem. Det gælder fx eksistens-psykologien, psycho-social theory, og psyko-dynamisk inspirerede retninger, som fx objektrelations teorien. Disse teorier beskæftiger sig muligvis ikke eksplicit med Sundhedsfremme, men omhandler dog temaer, udvikling og udfordringer for og i menneskelivet, der er tæt knyttet til ressourcer, sundhed og trivsel. Også sociologisk orienterede teorier, som fx den Bourdieu-baserede litteratur i Sundhedsfremme feltet kunne inddrages for at skabe en øget forståelse hos de studerende af forskellige gruppers sundhedsbehov, ressourcer for sundhed og den stadigt øgede ulighed i sundhed – i de nordiske lande og på globalt plan. Kursus beskrivelsen siger, at den studerende gennem kurset skal tilegne sig: *"in-depth knowledge of various theories and conceptual frameworks with a resource perspective"*; i forhold til denne målsætning fremstår kursuslitteraturen smal. Endvidere kan indsigt i forskellige teoretiske retninger og perspektiver på Sundhedsfremme potentielt være med til at øge studentenes selvstændighed, i det de her igennem får mulighed for at holde perspektiver op imod hinanden og reflektere over videnskabsteoretiske paradigmer og grundsyn samt deres praktiske anvendelighed.

Kursets undervisere fortæller på mødet, at de studerende på dette tidspunkt er «gruppe-arbejdstrætte» og at de ønsker at arbejde mere individuelt. Endvidere udtrykkes der behov for at vælge en anden arbejdsform end problem baseret læring. Gruppearbejdet på kurset er på denne baggrund reformuleret og lægger op til større ansvarstagen hos de studerende end tilfældet er i første semesters kurser. De studerende kan således vælge mellem fire forskellige temaer, som de selv finder litteratur til og definerer problemstillinger under, og hvor de præsenterer deres arbejde dialogisk med spørgsmål til resten af holdet. Den forandrede arbejdsform forekommer at være relevant både i forhold til kursus-målsætninger og i forhold til at opøve de studerendes kritiske kompetencer.

Kurset afsluttes med en fem døgns skriftlig hjemme opgave på 3000 ord, der skrives løbende under kurset og med en enkelt vejledning af underviserne. Opgaven forekommer passende i forhold til kursets studiepoeng og udgør en variation i forhold til 1. semesters prøveformer. En i omfang tilsvarende prøve afslutter kurset i videnskabsteori og metode på 2. semester. Dette er dog en hjemmeopgave.

Opsamling

Dimensjoneringa av studentenes arbeidsmengde

Dokumenter og samtaler, der er inddraget i denne rapport, giver indtryk af at særligt første semester har de studerende en stor arbejds mængde. Det gælder både i forhold til litteratur og i forhold til antallet af mindre opgaver. Hvis der hos studerende og undervisere eksisterer en opfattelse af, at uddannelsens arbejdsbelastning er for uens-artet dimensioneret, kunne det være oplagt at erstatte dele af den engelsksprogede litteratur med nordiske tekster i det omfang det er muligt, samt at samle en eller flere korte opgaver til en større og mere selvstændig opgave. Denne opgave kunne være mundtlig og/eller mere dialog-baseret.

På 2. semester fremstår arbejds mængden mere afbalanceret, og arbejds- og prøveformer mere varierede.

Fremming av studentenes selvstendighet

PBL-arbejde kan ses som væsentligt i begyndelsen af uddannelsens 1. semester, hvor de studerende er usikre på brug af teori og møder en række nye forståelse og begreber. Men denne ret styrede arbejdsform kan på sigt ikke siges nævneværdigt at bidrage til en øget ansvarsfølelse eller selvstændighed hos de studerende. Derimod virker de arbejdsformer, der vælges på 2. semester både mere studentestyrede og mere praktisk orienterede. Det fremgår da også, at de studerende er engagerede i de tiltag, der forbinder dem med virkeligheden uden for universitetet. På denne baggrund kan det anbefales allerede under første semester at træne de studerendes selvstændige kompetencer. Dette kræver mod til at «give slip» på de studerende hos underviserne, der må vise de studerende tillid i forventning om, at de er i stand til selv at tage ansvar for (dele af) deres læringsforløb. Begrebet «stilladsering af læring» kan være givtigt at have i baghovedet: underviserne bør tilvejebringe stilladset, som de studerende selv må tage ansvar for at klatre op i. En inddragelse af de studerende i og planlægning og udformningen af projekt arbejdet på *HEFR341* kunne pege i samme retning.

I hvilken grad er diversity , context, groups, utkantproblematikk, del av de ulike emnene /ivaretatt i emnene?

Studiet har udviklet sig og bevæger sig nu fagligt set i et spændingsfelt mellem «klassisk Sundhedsfremme litteratur», psykologiske tilgange til sundhed og sociologiske forståelser. Sidstnævnte fremstår dog som mindre vægtet. Med titlen Master i Helsefremmende arbeid og helsepsykologi, bør fordelingen i det store og hele fastholdes. Indsigt i diversitet, kontekst og grupper er varetaget i undervisningsplanerne, mindre eksplicit utkantproblematikker. Men for mere tilbundsående at beskæftige sig med ovenstående begreber vedrørende sundhedsproblematikker må det overvejes at inddrage yderligere litteratur fra det sociologiske fagfelt, der beskæftiger sig med sundhed og sundhedsfremme. Det forekommer centralt for en forståelse af betydninger af diversitet og kontekst at inddrage mere grundlæggende sociologiske perspektiver som supplement til de primære faglige vinkler.

Med håb om at denne rapport giver anledning til fornyet diskussion og inspiration! Det har været et interessant stykke arbejde, og jeg ser frem til vores næste møde foråret 2018.

Mange hilsner Anne

Anne Liveng, Cand.comm, Ph.d.
Lektor/Associate professor
Studieleder Master i Sundhedsfremme
Institut for Mennesker og Teknologi
Center for Sundhedsfremmeforskning
Roskilde Universitet, Bygning 9.1, 0.35
Postboks 260, 4000 Roskilde
Danmark

Tlf.: 4674 2888 / email: aliveng@ruc.dk